

Пояснювальна записка

Програму призначено для тих, хто вступає до аспірантури кафедри історії зарубіжної літератури і класичної філології ХНУ імені В. Н. Каразіна за спеціалізацією література зарубіжних країн.

Вступний екзамен до аспірантури базується на основі програми курсу «Історія зарубіжної літератури» та має на меті визначити рівень професійної підготовки потенційного аспіранта, ступінь повноти та ґрунтовності його знань в царині зарубіжної літератури, розуміння характеру взаємозв'язків з українською літературою та культурою, усвідомлення актуальних методологічних проблем дослідження літературного процесу та потенційну спроможність до їхнього вирішення на матеріалі майбутньої теми дисертаційного дослідження.

Базові знання з історії зарубіжної літератури в межах програми мають бути підкріплені навичками вільного оперування основними поняттями з історії та теорії літератури й використання новітніх тенденцій в аналізі та інтерпретації текстів різних художніх систем.

Необхідними умовами допуску до складання вступного іспиту до аспірантури є подання переліку власних наукових публікацій здобувача і реферату, відрецензованого потенційним науковим керівником. Тема реферату має віддзеркалювати майбутні наукові інтереси здобувача; обсяг реферату не повинен перевищувати 30 сторінок.

В оцінюванні враховуються такі критерії:

- характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;
- якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, системність, узагальненість;
- рівень володіння дослідницькими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, формулювати гіпотези та логіку їх перевірки, обґрунтовувати висновки;
- академічна добросовісність (запобігання списування, підтасовування, маніпулювання, фіктивного виконання завдань).

Критеріями оцінювання відповіді здобувача є:

Зміст відповіді:

- повнота розкриття питання;
- вміння аналізувати, порівнювати, класифікувати і критично узагальнювати різні наукові напрями і школи;
- знання і адекватне використання основної літератури, літератури за власною темою здобувача, у т.ч. останніх років, вітчизняних і зарубіжних авторів;
- аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки;

- знання методів й методик наукового аналізу матеріалу, вміння інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів;
- уміння використовувати доробок науки у власному дослідженні: обґрунтовувати вибір оптимальних дослідницьких підходів й методів для аналізу конкретного матеріалу;
- уміння використовувати знання з обраної спеціальності для розв'язання складних задач і проблем, що потребують оновлення та інтеграції знань, у т.ч. в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

Форма відповіді:

- цілісність, систематичність та аргументованість викладу;
- логічна послідовність, культура наукового мовлення (адекватне використання термінологічного апарату); переконливість аргументації.

Результати іспиту здобувача оцінюються за шкалою (табл. 1).

Примітка: результати, що є нижчими від «Відмінно» і «Добре», на третьому освітньо-науковому рівні не зараховуються; іспит потребує перескладання.

Вимоги змісту підготовки здобувачів, сформульовані у термінах результатів навчання	Бали	Оцінка
<u>Максимально повна відповідність вимогам до змісту і форми відповіді:</u> здобувач повністю розкриває питання; демонструє вміння аналізувати, порівнювати, класифікувати і критично узагальнювати наукові напрями; знає і адекватно використовує наукову літературу, у т.ч. новітню; здатен обґрунтувати вибір оптимальних дослідницьких підходів, знає методики аналізу і вміє їх використовувати у власному дослідженні, у т.ч. в умовах неповної/недостатньої інформації. Аргументовано, логічно й послідовно висловлює свої думки, адекватно користується термінологією науки, переконливо подає свою відповідь.	180 – 200	Відмінно
<u>Переважна відповідність вимогам до змісту і форми відповіді:</u> здобувач повністю розкриває питання; демонструє вміння аналізувати, порівнювати, класифікувати наукові напрями; знає і адекватно використовує наукову літературу, у т.ч. новітню; знає провідні дослідницькі підходи, методики аналізу і вміє їх використовувати у власному дослідженні. Аргументовано, логічно й послідовно висловлює свої думки, адекватно користується термінологією науки. Втім допускає несуттєві неточності.	160 – 179	Добре
<u>Достатня відповідність вимогам до змісту і форми відповіді:</u> здобувач розкриває провідні аспекти проблеми;	140 – 159	Добре

демонструє вміння аналізувати і класифікувати провідні наукові напрями; знає основну наукову літературу, у т.ч. новітню; знає дослідницькі методи і методики аналізу і частково вміє їх використовувати у власному дослідженні. Висловлює свої думки здебільш аргументовано, логічно й послідовно. Втім не має достатніх знань та вмінь для критичного узагальнення теоретичних засад, формулювання висновків; допускає несуттєві неточності, е завжди висловлюється послідовно і переконливо.		
<u>Неповна відповідність вимогам до змісту та/або форми відповіді</u> , поверхове й фрагментарне володіння проблематикою, нездатність до аргументованого, логічного й послідовного розкриття питання.	100 – 139	Задовільно
Невідповідність вимогам до змісту та форми відповіді.	1 – 99	Незадовільно

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо оцінка з вступного випробування складає не менше 100 балів.

Програма

Антична спадщина і зарубіжна література. Традиція і наслідування. Поняття «антична література». Історичні, хронологічні та географічні межі античної культури і словесності. Періодизація давньогрецької літератури.

Давньогрецька міфологія та антична література. Основні міфологічні цикли (троянський, фіванський, аргонавтика) як сюжетне джерело античної літератури. Гомер і гомерівське питання. Структура поем Гомера «Іліада» і «Одіссея». Особливості образів героїв гомерівських поем.

Давньогрецька лірика VII - VI ст. до н.е. Жанри лірики.

Зародження, розквіт і занепад культури грецького поліса й творчість Есхіла, Софокла та Еврипіда. Грецький театр як школа етичного та естетичного виховання полісного суспільства.

Різновиди давньогрецької комедії. Політична та філософська сатира Аристофана. Менандр як представник нової аттичної комедії. Олександрійська лірика в контексті доби Еллінізму.

Проблема спадкоємності й новаторства давньоримської літератури. Періодизація літератури Давнього Рима.

Загальна характеристика останнього століття республіки (к. II – 30-і р.р. I ст. до н.е.). Творчість Цицерона. Поема Тіта Лукреція Кара «Про природу речей». Неотеріки.

Доба переходу від республіки до імперії («Золоте століття» римської літератури). Творчість Вергілія, Горація, Овідія. Римська любовна елегія (Тібулл, Проперцій).

Література імператорського Рима – «Срібне століття» римської літератури. Життя і творчість Сенеки. Роман Петронія «Сатирикон» і трансформація

традиції давньогрецького роману. Розвиток сатири у творчості Марціала та Ювенала.

Римська історіографія: Цезар, Саллюстій, Тит Лівій, Тацит.

Пізня римська імперія й творчість Апулея. Роман «Метаморфози» або «Золотий осел».

Специфіка середньовічної культури та джерела її виникнення. Періодизація і жанрова система літератури Середніх віків.

Епічна спадщина європейських народів («Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда», «Пісня про Нібелунгів»). Основні теми епосу, його структурні й типологічні особливості.

Етика та естетика куртуазності. Жанрове розмаїття лицарської лірики. Проблема канонічності та новаторства. Лицарський роман. Основні цикли.

Міська культура і література. Середньовічний театр. Поезія вагантів.

Середньовічна та ренесансна картини світу у творчості Ф. Війона, Дж. Чосера, Данте Аліг'єрі.

Загальна характеристика філософії та естетики доби Відродження в історії європейської культури. Розвиток і криза гуманізму. Специфіка Відродження в різних країнах.

Особливості розвитку Ренесансу в Італії, його періодизація та представники. Творчість Данте. Співвідношення елементів культури та ідеології Середньовіччя й Ренесансу. Аналіз «Божественної комедії». Дж. Боккаччо та його літературне мислення. «Декамерон» як енциклопедія жанрів європейської культури.

Особливості виникнення та розвитку ренесансно-гуманістичного руху у Франції. Періодизація, представники. Переосмислення елементів народної сміхової культури у творчості Ф. Рабле.

Доба реформації у Німеччині. Специфіка розвитку. Традиції сміхової культури у творчості Е. Роттердамського та С. Бранта.

Особливості історичного розвитку Іспанії. Специфіка іспанської літератури Відродження. Форми ренесансного іспанського роману та їх синтез у романі М. Сервантеса «Дон Кіхот». Рецепція образу Дон Кіхота в європейській традиції. Драматургія іспанського Ренесансу і творчість Лопе де Веги.

Характеристика англійського Відродження: хронологічні межі, основні напрями літературного розвитку, представники. «Утопія» Т. Мора.

Творчість В. Шекспіра. Основні етапи творчості, їх загальна характеристика. «Шекспірівське питання». Хроніки В. Шекспіра. Проблематика, образи, художня своєрідність. Комедії В. Шекспіра. Гра долі і випадку як підґрунтя колізій у любовних комедіях. Карнавальні-святкова стихія і фарсові ситуації у п'єсах, образи блазнів. Специфіка високої трагедії у творчості В. Шекспіра. Функції образу блазня, роль подвоєння сюжету, особливості хронотопа в трагедіях В. Шекспіра. Головні образи трагедій. Пізній період творчості В. Шекспіра. Зіткнення сил добра і зла в трагікомедіях «Зимова казка», «Буря». В. Шекспір і світова література.

Класицизм і бароко як основні художні системи XVII століття. Бароковий і класицистичний театри в їх типологічній сутності й національних варіаціях.

П. Кальдерон як представник іспанського бароко. Наукова оцінка бароко в сучасному літературознавстві.

Луїс де Гонгора – основоположник поетичного бароко в Іспанії. Лірика Гонгори.

Філософська і любовна лірика Дж. Донна – визначне явище поезії бароко.

Театр французького класицизму: походження і проблеми поетики. Трагедії П. Корнеля і Ж. Расіна: спільні та відмінні риси. Ж.-Б. Мольєр і естетика класицизму. Жанрова своєрідність і різновиди мольєрівської комедії характеру.

Основні художньо-стильові напрями XVIII століття: класицизм, сентименталізм, рококо. Проблема просвітницької літератури.

Література французького Просвітництва. Творчість Вольтера і Руссо, їх філософські погляди. Роман Ж.-Ж. Руссо «Нова Елоїза». Філософська повість Вольтера «Кандід, або Оптимізм». Художня публіцистика просвітителів, «Філософський словник» Вольтера, «Кишеньковий богослов» Гольбаха, діалоги Дідро.

Загальна характеристика англійської літератури епохи Просвітництва. Філософське і жанрове різноманіття жанру роману. Г. Філдінг-романіст. Сервантісівські традиції, жанрова своєрідність «комічної епопеї» Філдінга. Роман «Історія Тома Джонса, знайди». Д. Дефо: творчий шлях і його місце в розвитку англійського роману епохи Просвітництва. Дж. Свіфт і проблема сатиричного методу. Свіфт і Просвітництво.

Особливості Просвітництва у Німеччині. Естетика Лессінга. Жанрова своєрідність його драматургії. Ф. Шиллер: етапи творчості. Драматургія періоду «бурі і натиску» і «веймарської класики». Естетичні погляди Шиллера і їх відображення в його драматургії.

Сентименталізм в літературі XVIII століття. Загальна характеристика.

Характеристика творчості Й.-В. Гете, жанрове різноманіття його доробку. Періодизація. «Фауст» як підсумок німецького та європейського Просвітництва.

Романтизм як творчий метод і літературний напрям кінця XVIII – початку XIX ст. Ключові естетичні, поетичні та жанрові категорії романтизму. Концепція людини у романтиків і антропоцентризм романтизму. Універсалізм і історизм романтизму. Античність у романтизмі.

Романтизм в Німеччині. Національна специфіка і своєрідність романтизму в Німеччині. Етапи розвитку німецького романтизму.

«Ієнська школа». Літературні маніфести раннього німецького романтизму. Ф. Шлегель – теоретик раннього романтизму. Фрагментарність. Фрагмент як особливий жанр. Іронія у романтизмі. Творчий шлях Новаліса. Роман Новаліса «Генріх фон Офтердінген»: особливості композиції, використання принципу двосвітності; новий тип героя.

«Гейдельберзька школа»: естетичні погляди і філологічна діяльність, збирання фольклору. Особливості романтизму Г. фон Клейста: драматургія (драма року) і новелістика.

Творчість Г. фон Клейста в контексті німецької романтичної літератури 1800-х років. Драма «Пентесілея». Діалектика любові і ненависті. Повість «Міхаель Кольхаас». Проблема випробування сильної людини. Роль релігійного і містичного мотивів.

Творчість Е.Т.А. Гофмана. Синтез мистецтв. Художній світ Е.Т.А. Гофмана. Проблема двосвітності. Проблема романтичної особистості в новелах Гофмана. Особливості системи персонажів: «ентузіасти» і «обивателі». Музикант у творах Гофмана. Романтична казка Е.Т.А. Гофмана. Роман «Життєві погляди kota Мурра».

Романтизм в Англії, його своєрідність. Англійський передромантизм. Представники «Озерної школа» та «Лондонської школа». Категорії «невинності» («незнання») і «пізнання» («досвіду») у розумінні В.Блейка. Романтичні і класицистичні традиції у творчості Дж. Байрона. Еволюція байронічного героя. Вплив творчості Байрона на світову літературу першої половини ХІХ ст. Романтичний (байронічний) герой, його відмінність від німецьких «ентузіастів». Творчість П.Б.Шеллі. Поезія Дж.Кітса.

Творчість В. Скотта: балади і поеми, історичний роман (цикли і жанрово-стилістичні особливості), місцевий колорит у творах В. Скотта.

Романтизм у Франції: періодизація, специфіка французького романтичного героя. Відмінні риси французького романтизму. Становлення романтичної естетики і маніфесту ранніх романтиків. Творчість Ф.-Р. де Шатобріана і А. де Віні. Особливості французького романтичного роману: традиції сповідальності і своєрідність психологізму.

Історичний роман у Франції в 1820-1830-х рр. Специфіка історичного роману В.Гюго «Собор Паризької Богоматері». Концепція історії Гюго і її відмінність від концепції В.Скотта. Оцінка середньовічної культури. Поняття фатума і його функція в романі.

Творчий шлях Жорж Санд. Психологічний романтичний роман як новий жанр у французькій літературі ХІХ століття.

Своєрідність американського романтизму, його основні представники: естетичні концепції, жанри. Роль трансценденталізму. Фронтир і його вплив на американську літературу ХІХ століття. Періодизація американського романтизму. Ранній романтизм: творчість В. Ірвінга, Дж. Купера. Е. По – літературний критик, журналіст, поет, новеліст. Теорія вірша Е. По, її основні положення. Поезія Е. По. Гротескно-сатиричні новели. Протест проти меркантилізації, бездуховності суспільства. Е. По як засновник детективного жанру. Розробка основних елементів поетики детективної («логічної») новели: система персонажів, фігури детектива і його друга-оповідача, метод розкриття злочину, специфічна композиція.

Творчий шлях Г. Мелвілла. «Мобі Дік» як філософський роман. Варіанти способу сприйняття світу. Психологізм Мелвілла. Версії вирішення глобальних етичних проблем. Суспільне зло і можливості його подолання. Соціально-політична тематика в романі. Релігійний аспект проблематики. Пізній американський романтизм. Література аболіціонізму: В. Вітмен, Г. Бічер-Стоу.

Формування парадигми класичного реалізму. Паралелізм і відмінності критичного реалізму і реалізму епохи Просвітництва. Боротьба «літературності» і «правди життя». Зміни в системі жанрів, домінування роману.

Особливості соціально-політичної ситуації у Франції в другій третині ХІХ століття. Своєрідність французького реалізму. Творчість Ф. Стендаля:

романтичні і реалістичні риси прози. Праці на підтримку романтизму. Стендаль-романіст і його протагоністи. Аналітичний психологічний метод Стендаля. Аналіз роману «Червоне і чорне».

Творчість О. де Бальзака та його роль у формуванні французького роману. «Людська комедія»: особливості системи персонажів. Традиція роману виховання і французький варіант «роману кар'єри»: представники, основні твори.

Ш. Бодлер. «Квіти зла» як поетичне усвідомлення вичерпаності романтичних відкриттів.

Творчий шлях П. Меріме: драматургія, новелістика, переклади.

Творчість Г. Флобера. Принцип «неупередженого письма» в романістиці Г. Флобера.

Англійський реалізм. Значення жанру соціального роману в даний період. Вікторіанство як феномен англійської та європейської культури. Творчість Ч. Діккенса: новаторство прози. Романтична традиція і еволюція авторського світогляду. Жанрове новаторство.

В. Теккерей і англійський роман XIX ст. Історія і сучасність, відносини з романтизмом, розвиток англійських сатиричних традицій. Жанр нарису: «Книга снобів». «Ярмарок марнославства» – роман без героя.

Англійський «дамський роман» XIX ст.: специфіка авторської позиції, системи образів, проблематика. Творчість Емілії і Шарлотти Бронте, жіночий роман у творчості Е. Гаскелл і Д. Еліот.

Німецька література періоду реалізму. Творчість Г. Гейне. Творчість Бюхнера.

Декаданс 70–90-х рр. XIX ст. і криза західноєвропейського гуманізму Нового часу. Вплив суб'єктивістської філософії (А. Шопенгауер, С. К'єркегор, Ф. Ніцше) на літературу. «Аполлонічне» і «діонісійське», ідея «смерті богів» і концепція «надлюдини» («Так казав Заратустра»).

Натуралізм як художній напрямок і метод. Вплив ідей позитивізму (О. Конт, Г. Спенсер). Г. Флобер і французька література 60–90 рр. Теорія «трьох факторів» І. Тена. Творчість братів Ж. та Е. Гонкур. Роман Ж. К. Гюїсманса «Навпаки» і криза натуралізму. Естетична теорія Е. Золя («Експериментальний роман», «Натуралізм у театрі»). Концепція і структура романного циклу «Ругон-Маккари». Співвідношення натуралізму, реалізму, імпресіонізму у творчому методі Е. Золя.

Імпресіонізм у живописі та літературі. Бодлерівська традиція в поезії к. XIX ст. Концепція «відповідностей». Ідейна і творча спадщина літературного угруповання «Парнас». Символізм: принцип «сугестивності», «поетичної таємниці», «музичності». С. Малларме про естетичні принципи поезії символізму. П. Верлен – реформатор французького вірша. «Поетичне мистецтво». Імпресіонізм і символізм у поезії П. Верлена. «Пейзаж душі» у французькому поетичному імпресіонізмі. Творчість А. Рембо. Програма «ясновидіння» та її художнє втілення («Голосівки», «П'яний корабель»).

М. Метерлінк і символістська драма. Естетичні засади театру М. Метерлінка («Скарби смиренних»). «Театр мовчання» й одноактні п'єси-притчі («Сліпі», «Непрохана»). «Театр спокою» і п'єса «Синій птах».

Е. Верхарн і символізм. Урбаністичні вірші («Міста-спрути»).

«Авангардистські» літературні течії початку століття (кубізм, футуризм та ін.). Творчість Г. Аполлінера як сполучна ланка між поезією декадансу і модернізму. Сутність художнього новаторства Г. Аполлінера. Експресіонізм. Катастрофізм і апокаліптичність світосприйняття. Проблема батьків і дітей, оновлення світу, естетичного бунту. Гротескне та фантастичне в експресіонізмі, характер образності. Поезія Г. Тракля, Г. Гейма, Г. Бенна. Монологічність і публіцистичність експресіоністської «драми крику» (Е. Толлер, В. Газенклевер).

Творчість Г. де Мопассана та епоха Третьої республіки. Г. де Мопассан і Г. Флобер. Натуралізм та імпресіонізм у новелістиці Г. де Мопассана. Роман «Життя» як інтерпретація флоберівської теми. Антигерой мопассанівської прози («Любий друг»).

А. Франс і традиція філософсько-історичної повісті. Травестія французької історії в романі «Острів пінгвінів».

Романтизм і реалізм у Р. Роллана. Особливості ролланівського гуманізму в романі «Жан-Крістоф»; концепція героя, образ музики в романі. Місце роману «Кола Брюньон» у творчості письменника.

М. Пруст. Проблема художнього методу М. Пруста. Рання імпресіоністична проза. Суб'єктивна епопея «У пошуках втраченого часу» і література «потoku свідомості» (концепція інстинктивної пам'яті, образ оповідача, проблема часу).

Причини зростання культурної самосвідомості в скандинавських країнах в другій половині ХІХ ст. Неоромантизм та імпресіонізм К. Гамсуна, гамсунівські герої-індивідуалісти («Пан», «Вікторія»). Проблема творчості («Голод»).

Г. Ібсен – фундатор західноєвропейської «нової драми». Еволюція творчого методу, розмежування з національною романтикою («Пер Гюнт» як витончена романтична поема і різкий «антиромантичний випад»). Проблемно-постологічні засади «нової драми»: характер конфлікту, композиції, концепція героя, специфіка мови («Ляльковий дім»). Поглиблення психологізму у творах Г. Ібсена («Дика качка»). Дж. Джойс про Г. Ібсена. «Нова драма» к. ХІХ – поч. ХХ ст. та драматургія А. Стріндберга. Формулювання й реалізація принципів натуралістичного театру в п'єсі «Фрекен Юлія». Натуралізм, символізм і неоромантизм у творчості Г. Гауптмана («Ткачі», «Затонулий дзвін»).

Проблема творчого методу Р. М. Рільке. Світ і людина в поезії Р. М. Рільке («Книга годин»). «Нові вірші» («поезія-річ»). Тема повноти буття в пізній ліриці поета («Сонети до Орфея»). Листування Р. М. Рільке, Б. Пастернака, М. Цветаєвої. Р. М. Рільке й Україна.

Специфіка сатири Г. Манна 1900-х рр. (гротескний «образ-маска», «геометричний стиль»). Проблема антигероя у творчості Г. Манна. Основні суспільні конфлікти епохи в романі «Вірнопідданий». Творчість Т. Манна. Поняття «бюргер» та «бюргерство» в прозі та есеїстиці. Характер історизму в романі «Будденброки». Новелістика Т. Манна: тема мистецтва, проблема

декадансу («Тристан», «Тоніо Крегер», «Смерть у Венеції»). Т. Манн і формування жанру інтелектуального роману.

Вікторіанство та література Великої Британії. Соціально-психологічний побутовий роман к. XIX – поч. XX ст. (Дж. Мередіт, А. Беннетт). Особливості художнього методу Т. Гарді-романіста. («Уессекський цикл»). Проблема героя в романах «характерів і середовища» («Тесс із роду д'Ербервіллів»).

Неоромантизм в англійській літературі (Р. Л. Стівенсон, Дж. Конрад, Р. Кіплінг, Р. Хаггард). Відмова від традиційного ідеального в неоромантизмі, героїка обов'язку. Неоромантизм Дж. Конрада. Протиборство людини і природи, тема «перемоги в поразці». Еволюція героя («Лорд Джим», «Серце темряви»). Поетика Дж. Конрада і література XX ст. Творчість Р. Кіплінга. Вплив репортерського досвіду Р. Кіплінга на формування образу автора в його творах. Тема «цивілізаторської місії білої людини» в оповіданнях і віршах Р. Кіплінга. Жанрові особливості його поезії.

Символізм, імпресіонізм та естетизм в англійській культурі. Дж. Рескін та У. Пейтер. Естетизм О. Уайльда. О. Уайльд і прерафаеліти. Творчість О. Уайльда («Портрет Доріана Грея»). Парадокс у поетиці письменника. Лірика та драматургія О. Уайльда.

Особливості англійської реалістичної прози початку XX ст. («Сага про Форсайтів» Дж. Голсуорсі). Традиція В. Теккерея.

Б. Шоу та англійська драма к. XIX – поч. XX ст. Б. Шоу та Г. Ібсен («Квінтесенція ібсенізму»). Особливості драматургії Б. Шоу 90-х рр. («Неприємні п'єси» та «Приємні п'єси»). Новаторство драматургічного методу Б. Шоу. Парадокс у творчості письменника («Пігмаліон»).

«Ірландське літературне відродження» та поезія У. Б. Єйтса.

Дж. Джойс. Ірландія у довоєнній творчості Дж. Джойса («Дублінці»). «Портрет митця замолоду» і становлення модерністської концепції творчості в Дж. Джойса. Проблема мистецтва в романі.

Літературний процес у США на рубежі століть. Трансформація теми «американської мрії». Тема громадянської війни в американській літературі кінця XIX ст. Романтизм, реалізм і натуралізм. Полеміка реалізму з «вишуканою традицією». «Розгортувачі бруду». Романи Е. Сінклера.

Творчість Марка Твена. Формування літературного міфу національної історії та становлення соціального роману: «Пригоди Гекльберрі Фінна». «Янки при дворі короля Артура»: своєрідність жанру. Значення творчості Марка Твена для літератури США XX ст.

Г. Джеймс – теоретик літератури («Мистецтво прози»). Особливості психологізму Г. Джеймса («Жіночий портрет»).

Т. Драйзер. Проблема творчого методу. Т. Драйзер і Г. Спенсер. Т. Драйзер і Е. Золя. Натуралізм і реалізм у передвоєнній творчості Т. Драйзера. Тема «американської мрії» в Т. Драйзера.

Соціокультурна ситуація на початку XX ст. Декаданс і модернізм. Модернізм і авангардизм. Філософські витoki модерністської свідомості: інтуїтивізм Гуссерля і Бергсона, екзистенціалізм К'єркегора, «філософія життя» А. Шопенгауера і Ф. Ніцше. Значення психоаналітичних теорій З. Фрейда і К. Г. Юнга для оформлення модернізму.

Сукупність авангардистсько-модерністських напрямків: кубізм, футуризм, експресіонізм, дадаїзм, сюрреалізм, роман «потіку свідомості», література екзистенціалізму, «алітература» («театр абсурду» і «новий роман») та ін.

Сюрреалізм: філософсько-естетичні позиції (інтуїтивізм А. Бергсона, психоаналіз З. Фрейда). Представники. Поетика (принцип «автоматичного письма», «приголомшлива метафора», монтаж).

Художній світ Ф. Кафки. Специфіка світосприйняття. Творчість як проекція «внутрішнього пекла». Ф. Кафка і проблема відчуження людини. Філософія абсурду у творчості Ф. Кафки. Притчовий характер творів. Взаємопроникнення умовно-фантастичного і реального, алогічного і раціонального, суб'єктивізація часо-простору; нове заломлення гротеску. «Онірична» поетика новел Ф. Кафки («Вирок», «Перевтілення», «У виправній колонії» та ін). Романи-притчі: «Процес», «Замок». Риси романтичного гротеску, натуралізму, експресіонізму, сюрреалізму, екзистенціалізму у творчості Ф. Кафки.

Роман «потіку свідомості» в літературі ХХ ст. Внутрішній монолог і «потік свідомості». Динаміка модернізму у творчості Дж. Джойса. Філософія і поетика роману «Улісс». Роман-міф. Гомерівські, біблійні та шекспірівські алюзії в романі. Концепція людини. Концентрація та розмаїття художніх засобів, прийомів літературної техніки. Джойс і література ХХ ст. Специфіка «потіку свідомості» в англійській психологічній прозі: «Місіс Делловей» В. Вулф. Особливості «потіку свідомості» в ранній творчості В. Фолкнера («Галас і шал»). Проблема часу в романі.

А. Жід: етична концепція (теорія «незацікавленої насолоди», «невмотивованої дії») і літературний експеримент («Фальшивомонетники» як «роман у романі»). Наслідування уайльдівської і прустівської традиції та прокладання шляхів модерністського пошуку. А. Жід як передвісник «антижанру» і «антироману» (антивиховний роман, антисімейна хроніка). Орієнтація на неспічну зображальність, на поетику постійно змінюваної «точки зору», на драматичні елементи роману.

Література «втраченого покоління». Е. М. Ремарк («На західному фронті без змін»), Р. Олдінгтон («Смерть героя»), У. Фолкнер («Солдатська нагорода»). Проблематика, типологія героя, поетика. Е. Хемінгуей. «Фієста (І сходить сонце)», «Прощавай, зброє!» як індивідуалістичний протест проти війни. Герой «кодексу». Особливості поетики Хемінгуея (теорія «айсберга», підтекст, «синтетичність» письма, заміна «опису» «показом»).

Загальна характеристика французької літератури. Екзистенціалізм як філософська і літературна течія. Роман «Нудота» як філософсько-естетичний маніфест Ж.-П. Сартра. Драматургія Ж.-П. Сартра («театр ситуацій»). Трансформація античного міфу і проблема вільного вибору в п'єсі «Мухи».

Філософське есе А. Камю «Міф про Сізіфа». Створення моделей «абсурдного світу» й «абсурдної людини». Метафізичний і соціальний зміст роману «Сторонній». Концепція «природної людини». Проблема морального вибору в романі «Чума». Історична основа алегоризму в романі.

Вплив екзистенціалізму на формування «нового роману». Характерні особливості творчості А. Роб-Грійє («шозизм», «школа погляду»), М. Бютора (неоміфологізм), Н. Саррот («тропізми»).

Філософсько-естетична концепція «театру абсурду». С. Беккет, Е. Іонеско. Деструкція часо-простору, дії, персонажа, мови.

Загальна характеристика німецької літератури ХХ ст. Періодизація, літературні школи, представники. Головні принципи епічного театру Б. Брехта і їх втілення в п'єсах драматурга. Ефект «очуження» та способи його створення. Жанр драми-параболи.

Інтелектуальний роман Т. Манна «Чарівна гора»: постановка ідеологічних проблем епохи у філософсько-узагальненій формі. Етична та естетична концепція митця в романі Т. Манна «Доктор Фаустус». Інтертекстуальність і система мотивів у романі.

Г. Гессе. Синтез західної і східної філософії у творчості. «Гра в бісер» Особливості жанру: поєднання історичного твору і памфлету, пародії та елементів роману виховання. Хронотоп роману. Г. Гессе і Т. Манн.

Проблема німецької провини і відповідальності в романі Г. Белля «Більярд о пів на десяту». Особливості поетики. Пародійний характер прози Г. Грасса. Поетика гротеску в романах «Бляшаний барабан» і «Кішка і миша».

Література Швейцарії: тенденції, представники (М. Фріш, Ф. Дюрренматт). Проблема самоідентичності, осмислення «ролі», «маски», нереалізованого «я» особистості. Традиції інтелектуальної драми екзистенціалістів і Б. Брехта, «театру абсурду».

Загальна характеристика англійської літератури ХХ ст. Періодизація, літературні школи, представники. Т. С. Еліот. Відображення кризи духу й трагізму буття в сучасному світі. Іронічне начало в «Любовній пісні Дж. Альфреда Пруфрока». Пародійне переосмислення творчості Шекспіра, Данте, Донна, Теннісона. Ідея синтезу мистецтв – музики, поезії, живопису. «Безплідна земля» – узагальнений образ кризового стану західної цивілізації. Асоціативність образів. Тема смерті, спустошеності, безживності. Міфотворчість. Іронічність переосмислення традиційних міфологем. Апокаліптичні мотиви в поемі «Порожні люди». Алюзивність, поетичні ремінісценції.

Інтелектуальний роман Британії : В. Голдінг, Дж. Фаулз, А. Мердок. В. Голдінг: трансформація творчого методу від філософської притчі («Володар мух», «Нащадки», «Крадій Мартін», «Шпиль»), через екзистенціальний роман («Вільне падіння», «Піраміда») до філософського роману «відкритого типу» з характерними рисами постмодерністської поетики.

Інтерпретація теми екзистенційного вибору в романі Дж. Фаулза «Жінка французького лейтенанта». Гра, проблема вибору і самовизначення героя в романі Дж. Фаулза «Волхв». Експериментування з формами розповіді, стилями, іронічне пародіювання жанрових різновидів роману попередніх епох (вікторіанський роман – «Жінка французького лейтенанта», елементи пасторального роману й роману виховання – «Волхв»). Ідея життя як гри, як «магічного театру».

Жанр антиутопії в англійській літературі ХХ ст. Проблема героя в класичних антиутопіях («Ми» Є. Замятіна, «О, дивний новий світ» О. Хакслі, «1984» Дж. Орвелла).

Загальна характеристика американської літератури ХХ ст. «Південна школа» і творчість В. Фолкнера. Романтизований міф про патріархальну ідилію американського Півдня. Створення своєрідного художнього всесвіту (Йокнапатофа); художній метод, який поєднує романтизм, натуралізм і символізм, традицію побутової прози й поетику інтелектуального роману.

Еволюція творчого методу Дж. Стейнбека. Способи самореалізації героя в романі «Зима тривоги нашої».

Творчість Дж. Д. Селінджера («Над прірвою у житті», «Дев'ять оповідань»). Синтезування філософських концепцій Сходу і Заходу в пошуках етико-естетичного ідеалу (складне поєднання ідей дзен-буддизму, екзистенціалізму, фрейдизму, законів давньоіндійської поетики).

Розвиток американської драматургії. Типологія конфлікту і героя. Творчість Ю. О'Ніла. Трагедійність, проблематика «руйнівних наслідків власництва», драматургічні експерименти (використання сценічних масок, «двійництво» персонажів, матеріалізація «потoku свідомості»). Принципи «пластичного театру» Т. Вільямса («Скляний звіринець»). Аналіз п'єси «Трамвай на ймення “Бажання”».

Загальні тенденції літератури Латинської Америки у ХХ ст. «Магічний реалізм». «Новий латиноамериканський роман» і його художні можливості («Сто років самотності Г. Гарсія Маркеса). Художній експеримент Х. Кортасара (відтворення «межової» ситуації»; «гра» як центральне поняття естетичної системи).

Постмодернізм як культурологічна категорія і тип творчого світобачення. Постструктуралізм і деконструктивізм (М. Фуко, Ж.-Ф. Ліотар, Ж. Дерріда, Ю. Крістева та ін.). Інтелектуально-ігрова, рефлексивна природа постмодернізму. «Світ як хаос», «епістемологічна невпевненість», тотальна плюралістичність, позасистемність. Засоби створення навмисного «хаосу тексту» (стилістичний еkleктизм, вторинність, інтертекстуальність, довільне фрагментування, повтори, переліки, суміщення та ін. Метатекст. Постмодерністська чуттєвість. Смерть автора. Пародія, пастиш. Симулякр. Багаторівневе письмо («подвійне кодування»). Новий біографізм. Творчість Т. Пінчона, Дж. Барта, Дж. Фаулза, Дж. Барнса, У. Еко, П. Зюскінда.

Феномен масової культури. Ідеологічний характер (уніфікація свідомості, формування «одновимірної людини») і вторинність поетики. Жанрові різновиди масової літератури.

Питання

1. Поняття «антична література». Історичні, хронологічні та географічні межі античної культури і словесності.
2. Періодизація давньогрецької літератури.
3. Грецька міфологія. Найголовніші міфологічні цикли – троянський, фіванський, аргонавтика.

4. Гомерівський епос. Структура поем Гомера «Іліада» і «Одіссея». Особливості образів героїв гомерівських поем.
5. Грецька лірика VII - VI ст. до н.е. Жанри лірики.
6. Грецький театр – школа етичного та естетичного виховання полісного суспільства. Проблематика драматургії Есхіла.
7. Драматургічна спадщина Софокла. Нововведення Софокла. Періодизація та специфіка творчості Еврипіда.
8. Походження комедії. Її види. Політична та філософська сатира Арістофана в комедіях «Вершники», «Оси», «Хмари». Менандр як представник нової аттичної комедії.
9. Олександрійська лірика в контексті доби Еллінізму.
10. Періодизація давньоримської літератури.
11. Давньогрецька ораторська традиція та творчість Цицерона.
12. Поема Тита Лукреція Кара «Про природу речей»: філософська основа, дидактизм поеми, специфіка структури.
13. «Золоте століття» римської літератури. Творчість Вергілія і його поема «Енеїда». Творчість Горация.
14. «Срібне століття» римської літератури. Роман Петронія «Сатирикон» і трансформація традиції давньогрецького роману.
15. Розвиток сатири у творчості Марціала та Ювенала.
16. Римська історіографія: Цезар, Саллюстій, Тит Лівій, Тацит.
17. Творчість Апулея та його роман «Метаморфози» або «Золотий осел».
18. Періодизація середньовічної літератури. Зміст кожного з періодів.
19. Середньовічна картина світу та основні категорії середньовічної культури.
20. Пам'ятники героїчного епосу Франції, Іспанії, Німеччини.
21. Куртуазна лірика Провансу.
22. Лицарський роман. Основні цикли.
23. Жанрове розмаїття міської літератури.
24. Поезія вагантів. Життя і творчість Ф.Війона.
25. Хронологічні межі доби Відродження. Соціокультурні причини виникнення Ренесансу. Гуманізм і Відродження.
26. Життя і творчість Данте Аліґ'єрі. «Божественна комедія» як твір перехідної доби. Середньовічний алегоризм і символізм.
27. «Декамерон» Дж. Боккаччо. Основні джерела, жанрова своєрідність, особливості композиції. «Декамерон» і гуманістична концепція світу і людини.
28. Життя і творчість Ф. Рабле. Гротескний реалізм у романі «Гаргантюа і Пантаґрюель». Особливості поетики роману, специфіка головних образів.
29. М. де Монтень як засновник жанру есе. Історія створення, композиція та проблематика збірки «Проби».
30. Відродження у Нідерландах і творчість Еразма Роттердамського.
31. Жанрове розмаїття іспанського ренесансного прозового роману.
32. Життя й творчість М. Сервантеса. Проблематика і жанрова своєрідність роману «Дон Кіхот». Роль і функції вставних епізодів. Образи Дон Кіхота і ранчо Панси.
33. Лопе де Вега і ренесансна іспанська драма.
34. Англійське Відродження. Розвиток роману, поезії драми.

35. Життя і творчість Дж. Чосера.
36. Творчість В. Шекспіра. Загальна періодизація. Сонети.
37. Жанр хроніки у творчості В. Шекспіра.
38. Комедії В. Шекспіра.
39. Специфіка високої трагедії у творчості В. Шекспіра. Функції образу блазня, роль подвоєння сюжету, особливості хронотопу в трагедіях В. Шекспіра. Головні образи трагедій.
40. Загальна характеристика XVII століття як початку Нового часу. Періодизація літератури та її основні напрямки.
41. Бароко і класицизм: ідеологія і поетика. Рококо в літературі.
42. Особливості розвитку Франції в XVII столітті. Своєрідність французького класицизму (Н. Буало). Французька драма епохи Просвітництва і проблеми класицистичної естетики (Корнель, Расін, Мольєр).
43. Класицистичні й барокові риси у творчості Дж. Мільтона.
44. Основні художньо-стильові напрями XVIII століття: класицизм, сентименталізм, рококо. Проблема просвітницької літератури.
45. Література французького Просвітництва. Творчість Вольтера і Руссо. Аналіз філософської повісті Вольтера «Кандід, або Оптимізм». Філософські погляди Ж.-Ж. Руссо та їх відображення у французькій культурі та літературі. Аналіз роману «Нова Елоїза».
46. Загальна характеристика англійської літератури епохи Просвітництва. Філософське і жанрове різноманіття романного жанру.
47. Г. Філдінг-романіст. Сервантісівські традиції, жанрова своєрідність «комічної епопеї» Філдінга. Аналіз «Історії Тома Джонса, знайди».
48. Англійський роман просвітницького реалізму (Д. Дефо, Дж. Свіфт) і філософські основи епохи Просвітництва.
49. Особливості Просвітництва у Німеччині. Німецька література періоду «бурі і натиску» і «веймарського класицизму». Діяльність Г. Лессінга та Ф. Шиллера.
50. Сентименталізм в літературі XVIII століття. Загальна характеристика. Аналіз творчості одного з представників напрямку.
51. Характеристика творчості Й.-В. Гете. Періодизація і жанрове різноманіття творчого доробку. «Фауст» як підсумок німецького і європейського Просвітництва.
52. Романтизм як творчий метод і літературний напрям кінця XVIII – початку XIX ст. Ключові естетичні, поетичні та жанрові категорії романтизму.
53. Національна специфіка і своєрідність романтизму в Німеччині. Етапи розвитку німецького романтизму. «Ієнський романтизм» та «Гейдельберзька школа».
54. Унікальність феномену Е.Т.А. Гофмана в німецькій культурі. Художній світ Гофмана. Синтез мистецтв та проблема двосвітності. Особливості системи персонажів: «ентузіасти» і «обивателі». Романтична казка Гофмана. Роман «Життєві погляди кота Мурра».
55. Романтизм в Англії, його своєрідність. Англійський передромантизм. Творчість представників «Озерної школи» та «Лондонської школи».

56. Романтичні і класицистичні традиції у творчості Дж. Байрона. Еволюція байронічного героя та його відмінність від німецьких «ентузіастів».
57. Творчість В. Скотта: балади і поеми, історичний роман (цикли і жанрово-стилістичні особливості). Місцевий колорит у творах В. Скотта.
58. Романтизм у Франції: періодизація, специфіка французького романтичного героя. Становлення романтичної естетики і маніфест ранніх романтиків.
59. Історичний роман у Франції в 1820-1830-х рр. та його специфіка в романі В. Гюго «Собор Паризької Богоматері». Концепція історії В. Гюго та полеміка з В. Скоттом. Естетичні принципи В. Гюго.
60. Психологічний роман Жорж Санд як новий жанр у французькій літературі ХІХ століття.
61. Своєрідність американського романтизму, його основні представники: естетичні концепції, жанри. Роль трансценденталізму.
62. Фронтір і його вплив на американську літературу ХІХ століття. Періодизація американського романтизму. Ранній романтизм: творчість В. Ірвінга, Дж. Ф. Купера.
63. Е. По – літературний критик, журналіст, поет, новеліст. Теорія вірша Е. По, її основні положення. Гротескно-сатиричні новели. Протест проти меркантилізації, бездуховності суспільства. Е. По як засновник детективного жанру.
64. Творчий шлях Г. Мелвілла. «Мобі Дік» як філософський роман. Варіанти способів сприйняття світу.
65. Пізній американський романтизм. Література аболіціонізму: В. Вітмен, Г. Бічер-Стоу.
66. Формування парадигми класичного реалізму. Паралелізм і відмінності критичного реалізму і реалізму епохи Просвітництва.
67. Особливості соціально-політичної ситуації у Франції у другій третині ХІХ століття. Своєрідність французького реалізму.
68. Творчість О. де Бальзака та його роль у формуванні французького роману. «Людська комедія»: композиція, особливості системи персонажів.
69. Французький соціально-психологічний роман ХІХ століття (Флобер, Бальзак, Стендаль).
70. Творчий шлях П. Меріме: драматургія, новелістика, переклади.
71. Реалізм в Англії. Художній світ Ч. Діккенса і вікторіанство. Періодизація творчості Ч. Діккенса.
72. В. Теккерей і його жанр нарису: «Книга снобів». «Ярмарок марнославства» – роман без героя.
73. Англійський «дамський роман» ХІХ ст. Творчість Емілії і Шарлотти Бронте, жіночий роман у творчості Е. Гаскелл і Д. Еліот.
74. Німецька література періоду реалізму. Творчість Г. Гейне та Г. Бюхнера.
75. Декаданс 70–90-х рр. ХІХ ст. як культурологічне явище. Філософські основи декадентських течій (А. Шопенгауер, С. К'еркегор, Ф. Ніцше).
76. Імпресіонізм і символізм у французькій поезії кінця ХІХ ст.: світобачення, естетика, поетика (П. Верлен, А. Рембо, С. Малларме). Реформа французького віршування.

77. «Авангардистські» літературні течії початку століття (кубізм, футуризм та ін.). Поезія німецько-австрійського експресіонізму (Г. Тракль, Г. Гейм, Г. Бенн. Проблематика і поетика експресіоністської «драми крику» (Е. Толлер, В. Газенклевер).
78. Натуралізм і позитивізм. Концепція і структура романного циклу Е. Золя «Ругон-Маккари». Аналіз одного з романів («Кар'єра Ругонів», «Жерміналь», «Пастка»).
79. Суб'єктивна епопея М. Пруста «У пошуках втраченого часу» (концепція пам'яті, образ оповідача, проблема часу).
80. Натуралізм та імпресіонізм у новелістичній та романній творчості Г. де Мопассана. Роман «Життя» як інтерпретація флоберівської теми. Антигерой мопассанівської прози («Любий друг»).
81. М. Метерлінк і символістська драма. «Статичний театр» і одноактні п'єси-притчі («Сліпі», «Непрохана»).
82. Проблемно-поетологічні засади «нової драми» (характер конфлікту, композиція, концепція героя, специфіка мови) у п'єсі Г. Ібсена «Ляльковий дім».
83. Тема мистецтва, проблема декадансу і декадентської особистості в новелістиці Т. Манна («Тристан», «Тонію Крегер», «Смерть у Венеції»).
84. Інтелектуальна драматургія Б. Шоу. Проблематика і характер конфлікту. Елементи «епізації» драми. Парадокс у творчості Б. Шоу («Пігмаліон»).
85. «Портрет Доріана Грея» О. Уайльда в парадигмі англійського естетизму.
86. Тема «цивілізаторської місії білої людини» в оповіданнях і віршах Р. Кіплінга. Особливості кіплінгівського неоромантизму. Специфіка поетики.
87. Американська література на рубежі століть (Т. Драйзер, «розгортувачі бруду» та ін.). Творчість М. Твена і становлення соціального роману («Пригоди Гекльберрі Фінна»).
88. Сюрреалізм: філософсько-естетичні позиції (інтуїтивізм А. Бергсона, психоаналіз З. Фрейда). Представники. Поетика (принцип «автоматичного письма», «приголомшлива метафора», монтажність).
89. Роман «потому свідомості». Художнє новаторство Дж. Джойса в романі «Улісс». Неоміфологізм, способи конструювання тексту, інтертекстуальність.
90. Поезія Т. С. Еліота в контексті «високого модернізму».
91. Екзистенціалізм як філософська і літературна течія. Драматургія Ж.-П. Сартра. Трансформація античного міфу і проблема вибору в п'єсі «Мухи».
92. Метафізичний і соціальний зміст роману А. Камю «Сторонній». Проблема морального вибору в романі «Чума». Історична основа алегоризму в романі.
93. Вплив екзистенціалізму на формування «нового роману». Характерні особливості творчості А. Роб-Грійє, М. Бютора, Н. Саррот.
94. Філософсько-естетична концепція «театру абсурду». Представники. Деструкція часо-простору, дії, персонажа, мови (аналіз однієї з драм).
95. Творчість Ф. Кафки. Проблема художнього методу. Специфіка поетики («реальність ірреального»). Концепція світу і людини в романах «Замок», «Процес».
96. Головні принципи епічного театру Б. Брехта і їх утілення в п'єсах драматурга. Ефект «очуження» та способи його створення.

97. Інтелектуальний роман. Етична та естетична концепція митця в романі Т. Манна «Доктор Фаустус». Інтертекстуальність і система мотивів.
98. Динаміка проблематики і поетики в осмисленні теми «німецької провини» у творах Г. Белля («Більярд о пів на десяту») і Г. Грасса («Бляшаний барабан», «Кішка і миша»).
99. Література Швейцарії. Проблематика й особливості поетики романів М. Фріша («Номо Фабер» або «Назву себе Гантенбайном»).
100. Традиція філософської притчі в романі В. Голдінга «Володар мух». Система символів у романі.
101. Жанр антиутопії в англійській літературі ХХ ст. (О. Хакслі, Дж. Орвелл, Е. Берджес).
102. Інтерпретація теми екзистенційного вибору в романі Дж. Фаулза «Жінка французького лейтенанта».
103. «Південна школа» американських письменників і творчість В. Фолкнера. Техніка «потому свідомості» в романі «Галас і шал».
104. Розвиток американської драматургії ХХ ст. (Ю.О'Ніл, А. Міллер, Е. Олбі та ін.). Принципи «пластичного театру» Т. Вільямса. Аналіз п'єси «Трамвай на ймення "Бажання"».
105. Загальні тенденції літератури Латинської Америки у ХХ ст. Поняття «магічний реалізм». Аналіз роману Г. Гарсія Маркеса «Сто років самотності».
106. Постмодернізм як культурологічна категорія і тип творчого світобачення. Аналіз утілення постмодерністських принципів у романі У. Еко «Ім'я троянди» («Запахи» П. Зюскінда).
107. Феномен масової культури. Ідеологічний характер і жанрові різновиди масової літератури.

Рекомендована література:

Підручники, посібники, хрестоматії, словники

Антична література. Греція. Рим. Хрестоматія / упоряд. : Т. В. Михед, Ю. В. Якубіна – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 952 с.

Антична література : навч. посібник / В. М. Миронова, О. Г. Михайлова, І. П. Мегела та ін. – К. : Либідь, 2005. – 480 с.

Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / [за ред. М. Зубрицької]. – [2-е вид., доповн.]. – Львів : Літопис, 2001. – 832 с.

Ващенко Ю. А. Історія зарубіжної літератури кінця ХІХ – початку ХХ століття: навчальний посібник для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальностей «Журналістика», «Українська мова і література», «Мова і література (латинська)», «Мова і література (російська)» / Ю. А. Ващенко, І. Р. Мурадова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 188 с.

Ващенко Ю. А. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : навч. посіб. [для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальностей «Журналістика», «Українська мова і література», «Мова і література (латинська)», «Мова і література (російська)»] / Ю. А. Ващенко, Г. С. Стовба. — Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. — 152 с.

Висоцька Н.О. Єдність множинного. Американська література кінця ХХ – початку ХХІ століть у контексті культурного плюралізму: Монографія / Н.О. Висоцька. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. – 456 с.

Висоцька Н. Концепція мультикультуралізму і питання естетики / Н. Висоцька // Питання літературознавства : наук. зб. — Чернівці : Рута, 2009. — Вип. 77. — С. 110—122.

Вісник Харківського університету. № 448 : Міф і міфопоетика у традиційних та сучасних формах культурно-мовної свідомості / [відп. ред. доц. Ю. М. Безхутрий]. — Х., 1999. — 429 с. — (Сер. «Філологія»).

Денисова Т. Н. Історія американської літератури / Тамара Денисова ; НАН України, Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка. — К. : Вид. дім «Кисво-Могилянська академія», 2012. — 487 с.

Д'ячков С.В., Лиман С.І, Сорочан С.Б. Історія Середніх віків. Навчально-методичний посібник. - Харків: ХНУ, 2006.

Зарубіжні письменники : енциклопедичний довідник: у 2 т. / за ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2005. — Т. 1 : А–К. — С. 51—53.

Історія зарубіжної літератури ХІХ століття : методичні вказівки для студентів денної та заочної форм навчання філологічного факультету і факультету іноземних мов / уклад. І. Р. Мурадова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 128 с.

Кравець О. М. Неоміфологізм в американській літературі ХХ — початку ХХІ століть: навчальний посібник для студентів філологічного факультету і факультету іноземних мов / Олена Миколаївна Кравець. — Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. — 96 с.

Ключові тексти Середніх віків і Відродження (Західна Європа). Навчально-методичний посібник. Львів: Український католицький університет 2021. – 300 с.

Література західноєвропейського середньовіччя : [навч. пос. для вузів] / Коллект. автор.: Висоцька Н. О., Каустов А.В., Ніколаєв Б.І., Горенко О.П. – Вінниця: Нова книга, 2005. 464 с.

Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 2 / [авт.-уклад. Ю. І. Ковалів]. — К. : Академія, 2007. — 608 с.

Лучук І. Історія світової поезії : [посібник з «антологічним апендиксом»] / Іван Лучук.— Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – Режим доступу : <https://www.bohdan-digital.com/catalog/hudozhnya-literatura/poeziya/603>.

Маценка С. До проблеми генеалогії героя: походження Зіґфріда із «Пісні про Нібелунгів» / Світлана Маценка. // Пережиття : науковий збірник на пошану пам'яті Галини Рубанової / наук. ред. С. Маценка, відповід. ред. О. Левицька. – Львів : Українська академія друкарства, 2016. – С. 57–62.

Ніколенко О.М., Мацапура В.І. Літературні епохи, напрями, течії. –К.: Педагогічна преса, 2014. -228 с.

Філософський енциклопедичний словник / голов. ред. В. І. Шинкарук ; НАНУ, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. — К. : Абрис, 2002. — 742 с.

Ортега-і-Гассет Х. Роздуми про Дон Кіхота / Хосе Ортега-і-Гассет. – К.: Дух і Літера, 2012. – С. 117–194

Паранько Р. Ренесансний дотепник та український переклад його «Дотепів» // Браччоліні П. Вибрані дотепи / Поджо Браччоліні ; перекл. з латин. і комент. Ростислава Паранька та ін. – Львів: Вид-ву УКУ, 2017.

Пастушук Г. Генеза та еволюція образу блазня в англійській літературі Середньовіччя та Відродження : автореф. дис. ... канд. філол. наук. / Галина Олексіївна Пастушук. – Миколаїв, 2013.

Скуратівський В. Мішель Монтень – замість післямови / Вадим Скуратівський. // Монтень М. Проби. / З фран. перекл. Анатоль Перепадя. – К.: Дух і Літера, 2005. – Кн. 2. – С. 494–504.

Торкут Н. М. В. Шекспір: історія та драматичні хроніки / Н. М. Торкут // Шекспір В. Історичні хроніки / Перекл. з англ. – Х. : Фоліо, 2008. – С. 3–34.

Торкут Н. М. Письменник-слизаветинець Барнабі Річ та формування новелістичної традиції в Англії / Н. М. Торкут // Держава та регіони. Серія : Гуманітарні науки. – 2015. – № 2. – С. 4–9. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drgn_2015_2_3

Шалагінов Б. Меланхолія Вальтера фон дер Фогельвейде / Борис Шалагінов. // Пережиття : науковий збірник на пошану пам'яті Галини Рубанової / наук. ред. С. Маценка, відповід. ред. О. Левицька. – Львів : Українська академія друкарства, 2016. – С. 63–80.

Шаповалова М. Питання теорії роману в «Дон Кіхоті» Сервантеса. / Марія Шаповалова. // *Пережиття : науковий збірник на пошану пам'яті Галини Рубанової* / наук. ред. С. Маценка, відповід. ред. О. Левицька. – Львів : Українська академія друкарства, 2016. – С. 103–112.

Яременко Н. В. Історія зарубіжної літератури. Епоха Середніх віків та Відродження : навчальний посібник / Наталія Володимирівна Яременко, Наталія Євгенівна Коломієць. – Кривий Ріг, 2012. – 184 с.

Антична література

Антична література. Греція. Рим. Хрестоматія / упоряд. : Т. В. Михед, Ю. В. Якубіна – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 952 с.

Антична література : навч. посібник / В. М. Миронова, О. Г. Михайлова, І. П. Мегела та ін. – К. : Либідь, 2005. – 480 с.

О. М. Кравець. Історія зарубіжної літератури (Антична література) / уклад. О. М. Кравець. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 28 с.

Пащенко В. І. Антична література / В. І. Пащенко, Н. І. Пащенко. – К.: Либідь, 2004. – 717 с.

Підлісна Г. Н. Антична література : навч. посіб. для студ. філолог. спец. вузів / Г. Н. Підлісна. – К. : Вища шк., 1992. – 255 с.

Мегела І. Історія давньогрецької літератури : курс лекцій / І. Мегела. – К. : Карпенко В. М., 2010. – 340 с.

Пащенко В. Театр еллінів і римлян / Вадим Пащенко // *Античний театр : Есхіл, Софокл, Евріпід, Арістофан, Менандр, Плавт : Трагедії і комедії : для ст. шк. віку ; пер. з давнього. та латин. / упорядкування та передм. В. І. Пащенка.* – К. : Веселка, 2003. – С. 5–28.

Середні Віки, Відродження

Алексеєнко О., Жлуктенко Н. Світ, що грає комедію // Шекспір В. Комедії і трагікомедії / Пер. з англ. – Х.: Фоліо, 2008. – С. 3–22.

Бандровська О. Шекспір у 9-му епізоді «Улісса» Джеймса Джойса: метафізика індивідуального та універсального (до проблеми «шекспірівського питання»). / Ольга Бандровська. // *Пережиття : науковий збірник на пошану пам'яті Галини Рубанової* / наук. ред. С. Маценка, відповід. ред. О. Левицька. – Львів : Українська академія друкарства, 2016. – С. 135–142.

Барка В. Пророцтво поета // Данте Аліг'єрі. Божественна Комедія : Рай / Данте Аліг'єрі ; перекладач, упоряд., автор передм. М. Стріха. — Львів : Астролябія, 2015. – С. 341–357.

Безсмертна Я.Л. Історія перекладу “Божественної комедії” Данте українською мовою (від І.Франка до Є. Дроб'язка) // *Мовні і концептуальні картини світу.* – 2012. – Вип. 41. – Ч. 1. – С. 73–80. Режим доступу:

http://philology.knu.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2012_41_1/073_081.pdf

Габлевич М. Світло Шекспірового храму : Статті. Переклади. / Марія Габлевич. – Дрогобич: Коло, 2016.

Гофф Жак Ле. Середньовічна уява / Жак Ле Гофф / Перекл. Я. Кравця. – Львів: Літопис, 2007. – Режим доступу: <http://1576.ua/books/3345>.

Історія зарубіжної літератури Середніх віків та доби Відродження : методичні вказівки з курсу для студентів філологічного факультету / Укл. : Г.С. Стовба. – 2-е вид. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. – 48 с.

Ключові тексти Середніх віків і Відродження (Західна Європа). Навчально-методичний посібник. Львів: Український католицький університет 2021. – 300 с.

Ковбасенко Ю. І. Література Середньовіччя: Посібник для учителів та студентів. – К., 2014. – Режим доступу: [http://elibrary.kubg.edu.ua/\(6053/1/Y_Kovbasenko_LS_21_GI-Serednyovicca.pdf\)](http://elibrary.kubg.edu.ua/(6053/1/Y_Kovbasenko_LS_21_GI-Serednyovicca.pdf)).

Козлик І.В. Світова література доби середньовіччя та епохи Відродження. Навч. Посібник.- Івано-Франківськ, 2011.- 344 с.

Курціус Е. Р. Європейська література і латинське середньовіччя / Ернст Роберт Курціус; Перекл. з нім. А. Онишка. – Львів : Літопис, 2007.

Література західноєвропейського середньовіччя : [навч. пос. для вузів] / Коллект. автор.: Висоцька Н. О., Каустов А.В., Ніколаєв Б.І., Горенко О.П. – Вінниця : Нова книга, 2005 . - 464 с.

Література Середньовіччя / Автор-укладач Т.В. Баратова. – Харків: Веста: вид-во „Ранок”, 2001. – 64 с.

Давиденко Г.Й. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: [навч.пос.] / Акуленко В.Л., Давиденко Г.Й. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 248 с.

Поліщук Л. Б. Історія зарубіжної літератури. Античність. Середні віки. Відродження : навч.-метод. посібн. / Л. Б. Поліщук. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2017.

Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література : від античності до початку ХІХ ст. : іст.-естет. нарис. – К. Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2013. – 360 с.

Яременко Н. В. Історія зарубіжної літератури. Епоха Середніх віків та Відродження : навчальний посібник / Наталія Володимирівна Яременко, Наталія Євгенівна Коломієць. – Кривий Ріг, 2012. – 184 с.

Література XVII-XVIII ст.

Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття [Текст] : навч. посібник / Г. Й. Давиденко, М. О. Величко ; МОН України, Глухівський держ. пед. ун-т ім. С. М. Сергєєва-Ценського. – К. : ЦУЛ, 2007. – 291 с. : іл., табл. – Додатки: С. 270-291.

Кирилюк З. В. Зарубіжна література. Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм. [Текст] : методичний посібник для вчителя 5-9 класи / З. В. Кирилюк. – Тернопіль : Астон, 2002. – 259 с.

Ніколенко О.М. Бароко, класицизм, просвітництво: Література XVII-XVIII ст.; посібник для вчителя.- Харків, тов. «Веста», видавництво «Ранок», 2008,- 224 с.

Соколянський М. Г. Западноевропейский роман эпохи Просвещения : пробл. типологии [Текст] / М. Г. Соколянський. – Киев ; Одесса : Вища школа. Головне изд-во, 1983. – 140 с.

Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: Від античності до початку ХІХ сторіччя [Текст] : іст.-естет. нарис : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / Борис Борисович Шалагінов ; Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.». - 2-е вид. – К. : Києво-Могилянська академія, 2007. – 358 с. : іл. – Бібліогр. : С. 356-357.

Яременко Н.В., Коломієць Н.Є. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття: навчальний посібник.- Кривий Ріг, 2021.- 168 с.

XIX століття

Анненкова О. С. Зарубіжна література ХІХ ст. : європейська реалістична проза 1830-1880 рр. [Текст] / О. С. Анненкова. – К. : Знання України, 2006. – 438 с.

Ващенко Ю. А. Історія зарубіжної літератури кінця ХІХ – початку ХХ століття: навчальний посібник для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальностей «Журналістика», «Українська мова і література», «Мова і література (латинська)», «Мова і література (російська)» / Ю. А. Ващенко, І. Р. Мурадова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 188 с.

Історія зарубіжної літератури ХІХ століття : методичні вказівки для студентів денної та заочної форм навчання філологічного факультету і факультету іноземних мов / уклад. І. Р. Мурадова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 128 с.

Лучук І. Історія світової поезії: [посібник з «антологічним апендиксом»] / Іван Лучук.– Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – Режим доступу : <https://www.bohdan-digital.com> (сата Ніколенко О.М., Мацапура В.І. Літературні епохи, напрями, течії. –К.: Педагогічна преса, 2014. -228 с.

Ніколенко О.М., Мацапура В.І. Літературні епохи, напрями, течії. –К.: Педагогічна преса, 2014. -228 с.

Шалагінов Б. Б. Романтичний словник. До історії понять і термінів раннього німецького романтизму [Текст] / Борис Борисович Шалагінов ; Нац. ун-т "Києво-Могилянська акад.". – К. : [НаУКМА], 2010. – 138 с.

Шалагінов Б. Б. Класики і романтики : штудії з історії німецької літератури XVIII-XIX століть [Текст] / Борис Шалагінов. – К. : Києво-Могилянська академія, 2013. – 439 с.

Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література : від античності до початку XIX ст. : іст.-естет. нарис. – К. Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2013. – 360 с.

Література XIX – XX ст., XX ст.

Алхімія слова живого. Французький роман 1945–2000 рр. : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / [авт.-упоряд. докт. філол. наук, проф. В. І. Фесенко]. – К. : Промінь, 2005. – 383 с.

Історія зарубіжної літератури XX ст. : навч. посіб. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 496 с.

Агеєва В.П. Упоряд.: Гендерна перспектива. - К.: Факт, 2004. - 254с.

Біла А. Футуризм / Анна Біла. – К. : Темпора, 2010. – 248 с.

Біла А. Сюрреалізм / Анна Біла. – К. : Темпора, 2010. – 208 с.

Бовсунівська Т. М. Теорія літературних жанрів : жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману / Т. М. Бовсунівська. – К. : КНУ, 2009. – 520 с.

Ващенко Ю. А. Історія зарубіжної літератури XX століття : навч. посіб. [для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальностей «Журналістика», «Українська мова і література», «Мова і література (латинська)», «Мова і література (російська)»] / Ю. А. Ващенко, Г. С. Стовба. — Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. — 152 с.

Висоцька Н.О. Єдність множинного. Американська література кінця XX – початку XXI століть у контексті культурного плюралізму: Монографія/ Н.О.Висоцька. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. – 456 с.

Волощук Є. Відкриті питання модернізму (на матеріалі німецькомовних літератур) // Вікно в світ. Зарубіжна література: наукові дослідження, історія, методика викладання. – 2005- №1 (19)/ Є. Волощук. – К, 2005. – С.86-117.

Гаврилів Т.І. Феномен експресіонізму в німецькомовних літературах// Вікно в світ. Зарубіжна література: наукові дослідження, історія, методика викладання. – 2005. – №1 (19) / Тимофій Гаврилів. – К, 2005. – С.151–153.

Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурс раннього українського модернізму / Тамара Гундорова. – Вид. друге, перероблене та доповнене. – К. : Критика, 2009. – 448 с.

Денисова Т.Н. Історія американської літератури XX століття / Т. Н. Денисова. – Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – 485 с.

Експресіонізм: Збірник наукових праць / колект. автор / уп. Тимофій Гаврилів. – Львів : ВНТЛ-Класика, 2004. – 175 с.

Зубрицька М. Архетипна критика і теорія / М. Зубрицька // Слово. Знак. Дискурс : Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. М. Зубрицької. — Львів : Літопис, 1996. — С. 343–356.

Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу / О. Забужко. — К. : Факт, 2006. — 160 с.

Літературознавча рецепція і компаративістичний дискурс: Моногр. / Р.Т. Гром'як, В.Т. Боднар, Р.А. Бубняк, та ін.; Ред., вступ, висновки Р.Т. Гром'як; Терноп. держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Каф.теорії л-ри і порівнял. літературознавства. Міжкафедр. лаб. славіст.-методол. студій. – Т.: Підруч. і посіб., 2004. – 368 с.

Лисенко І. (Кремінська І.) Проблема соціального міфологізму в сучасній науці : до історії питання / Інна Лисенко // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства. —: матер. Міжнар. наук. конф. 10–12 верес. 2005 р. Ужгород (Україна) / [редкол. В. В. Барчан та ін.]. — Ужгород, 2005. — Вип. 9 : Українська література в загальноєвропейському контексті. — С. 181—186.

Лучук І. Історія світової поезії : [посібник з «антологічним апендиксом»] / Іван Лучук.– Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – Режим доступу : [https://www.bohdan-digital.com \(catalog/hudozhnya-literatura/poeziya/603\)](https://www.bohdan-digital.com/catalog/hudozhnya-literatura/poeziya/603).

Моклиця М. В. Модернізм у творчості письменників ХХ століття : навчальний посібник для вузів / М. В. Моклиця. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волинського університету ім. Лесі Українки, 1999. – 154 с.

Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі / Соломія Павличко. – К. : "Либідь", 1999. – 448 с.

Павличко С. Д. Зарубіжна література: Дослідження та критичні статті / С. Д. Павличко. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 559 с.

Поліщук Я. Естетика міфу і міфологічний горизонт раннього українського модернізму : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.01.01 ; 10.01.06 / Я. О. Поліщук. — К., 2000. — 32 с.

Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму : монографія / Я. Поліщук. — 2-ге вид., допов. і перероб. — Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2002. — 392 с.

Сенчук І. Ірландський модернізм кінця ХІХ – першої половини ХХ століть: Вільям Батлер Єйтс і Джеймс Джойс: навчальний посібник / Ірина Сенчук. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 416 с.

Фесенко В.І., Висоцька Н.О., Заремба Т.Ф., Юрчук О.О. Курс лекцій «Література другої половини ХХ століття». – К.: Вид центр КНЛУ, 2005. – 118 с.

Шахова К. О. Нариси творчості зарубіжних письменників-реалістів ХІХ–ХХ століття / К. О. Шахова. – К. : Вища школа, 1975. – 184 с.

Червінська О. В. Рецептивна поетика. Історико-методологічні та теоретичні засади: [навч. посібник] / О. В. Червінська. – Чернівці : Рута, 2001. – 56 с.

Еліаде М. Священне і мирське. Міфи, сновидіння і містерії. Мефістофель і андрогін. Окультизм, ворожбитство та культурні уподобання / Мірча Еліаде ; [пер. з нім., фр., англ. Г. Кьорян, В. Сахно]. — К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. — 591 с.

Голова предметної комісії _____ Євгенія ЧЕРНОКОВА

Програму затверджено на засіданні приймальної комісії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол № 2 від 15 квітня 2024 р.

Відповідальний секретар _____ Сергій ЄЛЬЦОВ